

Granbergsskolan F-6

Plan mot kränkande behandling 2021/2022

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter.....	4
2	Förskolans och skolans uppdrag.....	5
	2.1 Barnen och elevernas delaktighet.....	5
	2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet	5
	2.3 Personalens delaktighet	5
	2.4 Förankring av planen.....	5
3	Utvärdering.....	6
	3.1 Utvärdering av fjolårets plan	6
	3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	6
	3.2 Årets plan	6
4	Kartläggning	7
	4.1 Kartläggningsmetoder.....	7
	4.2 Områden som berörs av kartläggningen	7
	4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen	7
	4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	7
	4.5 Resultat	7
	4.6 Analys.....	7
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	8
	5.1 Kommande utvecklingsinsatser	8
	5.1.1 Normer och värden	8
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier.....	16
	6.1 Barn, elever och vårdnadshavare	16
	6.2 Personal anmäler kränkning	16
	6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra.....	16
	6.3.1 Utred vad som hänt	16
	6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	17
	6.3.3 Följ upp och utvärdera	17
	6.3.4 Dokumentera	17
	6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	17
	6.4.1 Utred vad som hänt	17
	6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	18
	6.4.3 Följ upp och utvärdera	18

6.4.4 Viktigt att dokumentera	18
7 Begrepp	19
7.1 Diskriminering.....	19
7.2 Direkt diskriminering	19
7.3 Indirekt diskriminering.....	19
8 Trakasserier och kränkande behandling	20
8.1 Trakasserier.....	20
8.2 Kränkande behandling.....	20
8.3 Sexuella trakasserier	20
9 Repressalier	21
10 Diskrimineringsgrunder	22
10.1 Kön.....	22
10.2 Könsidentitet eller könsuttryck	22
10.3 Etnisk tillhörighet.....	22
10.4 Religion eller annan trosuppfattning.....	23
10.5 Funktionsnedsättning.....	23
10.6 Sexuell läggning	23
10.7 Ålder	24

Bilagor

Bilaga 1: Plan2021b

1 Grunduppgifter

Grundskola F-6, Grundsärskola 1-9 och Fritidshem

Rektor tillsammans med socialpedagog

Alla ska känna sig trygga på Granbergsskolan, ingen ska utsättas för kränkande behandling, diskriminering, våld eller hot.

Alla elever ska ges möjlighet till att bli självständiga, ansvarsfulla individer som tar ansvar för sig själva och andra i ett globalt samhälle där jämställdhet, medmänsklighet och alla människors lika värde är en självklarhet.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Eleverna har gjorts delaktiga genom trygghetsvandringar, klassdiskussioner, enkäter, elevråd och elevintervjuer. Skolans elever har arbetat genom elevrådet kring trivselregler, nya ordningsregler och trygghetsfrågor. Elevrådet har även varit delaktigt i arbetet kring likabehandling och värdegrund.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare har möjlighet att ha synpunkter på planen till respektive klasspedagog under läsåret eller genom synpunkter som förmedlas till personal eller rektor. Föräldrainformation kring den nya planen läggs ut på skolans hemsida samt klassernas bloggar och förmedlas via sociala medier och föräldraforum.

2.3 Personalens delaktighet

Personalen är delaktig i arbetet tillsammans med eleverna och leder arbetet tillsammans med rektor och socialpedagog.

Personalgruppen har diskussioner på konferenstid kring skolans värdegrundsarbete.

EHT (ElevHälsoTeam) är delaktig i arbetet kontinuerligt och vid någon av skolans utvecklingsdagar under läsåret.

2.4 Förankring av planen

Planen kommer att förmedlas och diskuteras i samtliga klasser/grupper.

Planen kommer att finnas tillgänglig på skolans hemsida.

Personal och elever kommer att arbeta med planen kontinuerligt under läsåret med bland annat tvärgrupper och klassdiskussioner där alla diskrimineringsgrunder tas upp på olika sätt.

Elevrådet kommer att hantera olika teman utifrån planen med utgångspunkt från gruppernas klassråd mm.

Socialpedagogen anordnar olika aktiviteter under läsåret med planen som utgångspunkt.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Planen har utvärderats av skolans elever genom klassråd och elevråd. Elevrådet har diskuterat planen och hur den har fungerat under året. Elevenkäter i fritidshemmet och i skolan en gång per termin visar att eleverna trivs på skolan.

Skolans elever, personal och rektor.

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Utvärderingen visar att arbetet kring planen är ett bra sätt att få tag i orosmoment och obehagliga ställen och aktiviteter. Även positiva förändringar blir synliga då de t ex inte längre finns med i elevernas utvärderingar. Eleverna är delaktiga i hela processen och arbetet kan alltid förbättras och utvecklas för att tillgodose allas behov av trygghet. Eleverna uttrycker att de känner en större delaktighet och det gäller att fortsätta på den vägen.

Matsalssituationen har blivit fortsatt bättre men arbetet behöver fortsätta. Insatser med pedagogisk lunch och ändrat matschema för skolans elever har gett resultat och arbetet fortsätter med utveckling av trivsel och aktiviteter som ger ökad förståelse för mat och miljö. Eleverna upplever att det är bra med pedagogisk lunch för det ger möjligheter till diskussion med vuxna. Ökad elevdelaktighet kring kosten står på önskelistan. Eleverna känner sig trygga i klasserna och med sina lärare. Däremot finns det fortfarande vissa ställen som kan upplevas som otrygga. Ställen som nämns är omklädningsrummen och till viss del skolans entréer.

I årets utvärdering ser vi att både inomhus- och utomhusmiljön har tryggats upp men resultatet ger indikationer på att bemötande och socialt samspel är ett fortsatt utvecklingsområde.

3.2 Årets plan

2022-10-28

Socialpedagog tillsammans med rektor kommer att göra uppföljningar under läsåret och socialpedagogen tillsammans med personalen kommer att initiera aktiviteter för att öka allas kunskap och medvetenhet kring diskrimineringsgrunderna och likabehandling. Kurator tillsammans med elevhälsan har en egen del i arbetet som är riktat mot åk5 och grundsärskolan. Allt detta blir grunden i utvärderingsarbetet.

Olika elevenkäter i fritidshemmet och skolan kommer att vara en del i arbetet.

Socialpedagogen kommer att göra elevintervjuer och dessa kommer att utgöra ett underlag vid utvärderingen.

Planen ingår i skolan och fritidshemmets systematiska kvalitetsarbete.

Rektor tillsammans med socialpedagog

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

Skolan har regelbundna möten med elevråd, klassråd, fritidsråd och matråd och vid behov enskilda samtal med elever och vuxna. Vi har enkäter som föräldrar, elever och personal besvarar varje år. Vi genomför trygghetsvandringar på skolan med alla grupper och elevintervjuer som socialpedagogen genomför med alla elever på skolan. Hälsosamtal genomförs i förskoleklass och åk4. Skolan har tvärgruppsarbeten kontinuerligt under läsåret. EHT finns med som stöd vid kartläggningar och utredningar kring enskilda elever. Skolan har en screeningplan som specialläraren har ansvar för som används som verktyg vid skolans analys av elevernas resultat.

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen finns med i skolans tvärgrupper och har diskussioner i personalgruppen under ledning av rektor, socialpedagog och speciallärare. De leder klass/gruppdiskussioner i bland annat klassråd och fritidsråd. De svarar på enkäter.

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Eleverna går trygghetsvandringar med personalen och har klass/gruppdiskussioner kring ämnet för att kartlägga brister och oro men även positiva upplevelser och förändringar. Hälsosamtal genomförs i f-klass och åk4. Tvärgrupper med skolans elever har regelbundna träffar för att kartlägga och diskutera skolans värdegrundsarbete. Elevintervjuer genomförs med varje elev för att säkerställa elevernas delaktighet och inflytande. Enkäter genomförs på skolnivå, förvaltningsnivå och på nationell nivå. Klassråd, elevråd, idrottsråd och fritidsråd genomförs kontinuerligt och är en del i kartläggningsarbetet.

Föräldrar involveras genom enkäter och har även möjlighet att uttrycka sina åsikter vid utvecklingssamtal och vid övrig kontakt med klasslärare eller annan personal och rektor.

4.5 Resultat

Arbetet med skolans kartläggning har blivit bättre och eleverna känner en större delaktighet än tidigare i olika frågor. Med hjälp av olika yrkesroller och socialpedagogens sammanhållande uppdrag finns stora möjligheter att utveckla planens arbete på skolan och få en väl fungerande arbetsplats för elever och personal.

4.6 Analys

Se ovan.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

FRÄMJANDE INSATSER

Namn

Åldersblandade aktiviteter

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Aktivitetsdagar/stunder anordnas för att stärka samarbete och gemenskap och att vi på skolan ska få en stark ”Vi-känsla” för att främja goda relationer.

Insats

Teman är:

- Skogsdag med olika ämnesinriktningar
- Friluftsdagar vinter/sommar
- Gemensamma julaktiviteter
- Gemensamma avslutningar/shower/öppet hus
- Idrottsaktiviteter (skoljoggen, skolklassikern, egna turneringar)
- Värdegrund/trivsel (se egen punkt)
  - Aktiviteter på förekommen anledning tex Språkbruk

Ansvarig

Rektor i samarbete mellan olika yrkesroller beroende på aktivitet

Datum när det ska vara klart

Utvärdering görs vid varje aktivitet och sammanställs i juni 2022

Namn

Skolans råd

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Att främja elevers delaktighet och inflytande och att lära sig ett demokratiskt förhållningssätt.

Att främja elevers möjlighet att påverka sin situation.

Insats

Skolan har elevråd ca var 6:e vecka med representanter från alla klasser där åk6 håller i mötet tillsammans med socialpedagog och vid behov deltar rektor och/eller annan personal eller yrkesgrupp.

Skolan har startat ett idrottsråd där mellanstadiets elever sitter med i en styrelse för skolans Skol IF. Föreningen bildades ht-19.

Fritidshemmet har fritidsråd ca 1g/mån där elevernas synpunkter och önskemål tas tillvara i verksamhetens planering.

Skolan ska återuppta föräldraforum med olika temakvällar där aktuella ämnen lyfts och diskuteras utifrån önskemål från vårdnadshavare och skola. Alla som är intresserade är välkomna.

Klasserna har kontinuerligt klassråd i anslutning till skolans olika råd.

Ansvarig

Rektor

Datum när det ska vara klart

Varje råd utvärderar sin verksamhet i maj/juni 2022.

Namn

Elevhälsa

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Elevhälsan arbetar för alla elever på skolan på ett i första hand förebyggande och hälsofrämjande sätt. Syftet är att tillsammans med skolans personal och ledning ge eleverna möjlighet att nå målen.

Elevhälsans arbete sker utifrån en elevhälsoplan.

Insats

Elevhälsoteamet består av rektor, skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog, specialpedagog, speciallärare och socialpedagog och gruppen träffas varje vecka i olika mötesformer i syfte att främja och förebygga elevhälsoarbetet på skolan.

1. EHT
2. Öppet EHT

Även direkta åtgärder beslutas utifrån inkomna ärenden (se ärendegång). Specialpedagoginsatser (centralt placerade) kan ske utifrån uppdrag från EHT. Skolsköterska erbjuder hälso-samtal för elever i förskoleklass och åk4. Kurator leder särskilt ett projekt i åk5 tillsammans med socialpedagog och på grundsär (se egen punkt i planen). Skolpsykolog erbjuder handledning till personal och vid svårare elevärenden kan skolpsykolog involveras i arbetet. Socialpedagog arbetar heltid på skolan med värdegrundsfrågor och elevhälsoarbete. Skolans specialpedagog arbetar på grundsärskolan som klasslärare och finns med på EHT och arbetar med

tillgänglighet och anpassningar på skolan. Specialläraren arbetar heltid på skolan med elevernas inläring och kunskapsinhämtning där läsa, skriva, räkna prioriteras.

Ansvarig

Rektor

Datum när det ska vara klart

EHT utvärderas varje termin och sammanställning görs i juni-22.

Namn

Rastvärdar

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Skolans elever ska känna sig trygga i alla miljöer och eleverna ska känna att personalen finns i närheten vid behov (man blir sedd och bekräftad).

Rastaktiviteterna ska främja rörelse och skapa gemenskap och relationer. Ingen ska behöva känna sig ensam.

Insats

Gemensamma ordningsregler finns. Vuxnas förhållningssätt präglas av en samsyn, att "alla barn är allas barn". Därför ingriper alla vuxna vid incidenter som händer utifrån respekt för individen som berörs av händelsen.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Utvärdering 2 ggr/termin.

Namn

Ordningsregler

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Alla ska känna sig trygga i skolan och på fritidshemmet och det ska råda trygghet och studiero i alla miljöer.

Skolan har tydliga och relevanta ordningsregler som alla känner till och följer.

Insats

Ordningsregler upprättas och förmedlas i alla grupper/klasser. Uppföljning sker i elevrådet under läsåret.

Vårdnadshavare får information via hemsida, föräldramöte/föräldraforum och utvecklings-samtal där de också har möjlighet att ha synpunkter.

Personalen diskuterar även elevernas frågor och synpunkter på konferenstid.

Ansvarig

Rektor och personal

Datum när det ska vara klart

Uppföljning/utvärdering sker i december.

Namn

Pedagogiska måltider

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Alla elever ska känna sig trygga och alla ska uppföra sig på ett respektfullt sätt i och utanför matsalen. Alla ska kunna sitta och äta i lugn och ro utan stress.

Insats

All personal som äter pedagogisk lunch i matsalen sitter tillsammans med eleverna och är en förebild under måltiden och vägleder eleverna i vett och etikett. Tidsschemat har justerats för att få ett bättre flöde i lokalen och för att minska stressen kring matsituationen. Skolans lilla matsal möjliggör arbetet med anpassningar för elever med behov av särskilda lösningar.

Skolans arbete kring mat och miljö behöver utvecklas och ett matråd ska startas med elevrepresentanter, kostpersonal och rektor. Eleverna önskar få mer inflytande över matsedel och trivsel i matsalen.

Arbete i tvärgrupper, i klasserna, på elevrådet och matrådet behöver göras för att sänka ljudnivån i matsalen och främja trivseln vid matsituationen. Arbetet ska ske i samarbete med kostpersonalen.

Ansvarig

Rektor, socialpedagog och klasslärare

Datum när det ska vara klart

Utvärdering 1 gång per termin.

Namn

Rastaktiviteter och rastbod

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Skolans elever ska känna sig trygga i alla miljöer och eleverna ska känna att personalen finns i närheten vid behov (man blir sedd och bekräftad).

Rastaktiviteterna ska främja rörelse och skapa gemenskap och relationer. Ingen ska behöva känna sig ensam.

Ansvarig personal gör eleverna delaktiga genom att besöka klasserna och följa upp deras önskemål och utvärdera verksamheten.

Insats

Fritidspedagoger ansvarar för att anordna styrda rastaktiviteter samt ansvara för rastboden.

Ansvarig

rektor och fritidshemspersonal

Datum när det ska vara klart

Utvärderas juni -22

Namn

Värdegrundsarbete med kurator i åk 5 och grundsärskolan

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Syftet med programmet är att elevhälsan ska arbeta främjande och förebyggande i skolan kring nedanstående ämnen.

Elevhälsan vill öka beredskapen och kunskapen bland eleverna kring dessa ämnen och främja psykisk hälsa. Detta görs tillsammans med lärarna utifrån läroplanen för att främja helhet och sammanhang.

Insats

Arbetet är uppdelat i fyra delar enligt följande:

- Kränkningar inklusive nätkränkningar (kränkning, konflikt- skillnad, likabehandlingsplan, internet och vad man lägger ut, filmsnuttar om hårda ord och att bli retad för t ex hårfärg)
- Rätten till sin kropp (barnkonventionen art 19, ett nej är ett nej, gränssättningsövningar med efterföljande diskussioner, kroppens varningssignaler, Bildspel ”Min kropp är min”, info om socialtjänst, BRIS, koll på soc –film)
- Samma som ovan.
- Hälsa- Att må bra - tar upp frågor kring mat, sömn, fysisk aktivitet och vad man kan göra som främjar ett bra mående, stress.

Ansvarig

Kurator tillsammans med socialpedagog och vid tillfälle skolsköterska.

Datum när det ska vara klart

Maj 2022

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Namn

Omklädningsrum och duschutrymmen

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Alla elever ska känna sig trygga i omklädningsrummet och kunna byta om och duscha där alla är snälla och schyssta.

Skolans personal och elever arbetar i olika forum för att nå målen.

Åtgärd

Ökad vuxentäthet i omklädningsrummen fungerar någorlunda bra och målet är att eleverna själva med stigande ålder och mognad ska klara av att hantera situationen i omklädningsrum/dusch.

Klasslärare, socialpedagog och rektor har ansvar för att arbetet följs upp kontinuerligt vid klassråd, elevråd och tvärgruppsarbete.

Motivera åtgärd

Duschdraperier har vi för att värna om individens integritet. Duschetrymmen är renoverade och nu behöver vi gå vidare med upprustning av omklädningsrum och uppfräschning av toaletter och utrustning (hårfön, klockor, speglar mm).

Vuxentätheten ökar tryggheten för alla elever och kommer att fortsätta under lå21/22.

Kontinuerliga diskussioner är främjande och förebyggande i arbetet med elever och personal för att nå målet.

Ansvarig

Rektor, socialpedagog och klasslärare

Datum när det ska vara klart

Uppföljning samt utvärdering av tryggheten i omklädningsrum och duschetrymmen sker i juni -22 samt november -22

Namn

Matsalen

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Matsalssituationen ska inbjuda till lugn och ro där alla elever kan sitta och äta tillsammans med kamrater och lärare.

Åtgärd

Pedagogiska måltider är infört (se egen punkt).

Matsituationen är oförändrad under ht-21 utifrån restriktionerna under pandemin. Vissa klasser äter i klassrummet för att inte skapa trängsel i matsalen.

Korridorsystem fungerar olika bra i olika klasser där syftet är att alla ska kunna gå till och från matsalen utan att störa andra klasser och utan att utsätta andra för kränkningar.

Ljudnivån i matsalen är för hög och behöver åtgärdas.

Elever i behov av särskilda åtgärder äter i lilla matsalen.

Motivera åtgärd

Promenaden till och från matsalen är lugnare när färre elever äter samtidigt och det bildas kortare köer och flödet i matsalen fungerar bättre.

Elever och personal upplever att ljudnivån i matsalen är jobbig och gör att man inte alltid vill gå dit och äta.

Ansvarig

Alla (personal och elever)

Datum när det ska vara klart

Uppföljning i jan-22 och juni -22

Namn

Entrén (skostoppet)

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Alla elever ska kunna gå ut och in från raster mm utan risk för kränkande behandling och oro. Alla ska känna sig trygga i skolans lokaler.

Uppföljning sker via klassråd och vid behov elevråd (om fler klasser är involverade).

Åtgärd

Hitta ett bra flöde kring situationen vid skohyllorna.

Hitta en struktur och regler som alla kan acceptera och förhålla sig till.

Motivera åtgärd

Elever har uttryckt vid elevintervjuer och trygghetsvandringar att det är stökigt, bråkigt och trångt vid skohyllorna. Det finns en oro att bli utsatt för kränkande behandling.

Ansvarig

Personal tillsammans med eleverna

Datum när det ska vara klart

Uppföljning/utvärdering februari -22

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan. Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till:

Klasslärare, resurspersonal, fritidshemspersonal, skolkurator, skolsköterska, socialpedagog, speciallärare, rektor eller annan vuxen som eleven har förtroende för.

Elever som känner sig utsatta på något sätt vänder sig till den eller de vuxna som finns i deras närhet och som de har förtroende för.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling:

Pedagogisk lunch, Hälsosamtal, Trygghetsvandringar, Enkäter, Elevintervjuer, Utvecklingsamtal med barn/elever och föräldrar, enskilda samtal, främjande arbete med skolkurator, samarbete skola- fritidshem,

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Stella. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer

- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare
- samtala med den i personalen som har utsatt barnet eller eleven för kränkande behandling
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer

- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevernas lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller hetero-

sexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)